

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Korte Veerpoortstraat 5

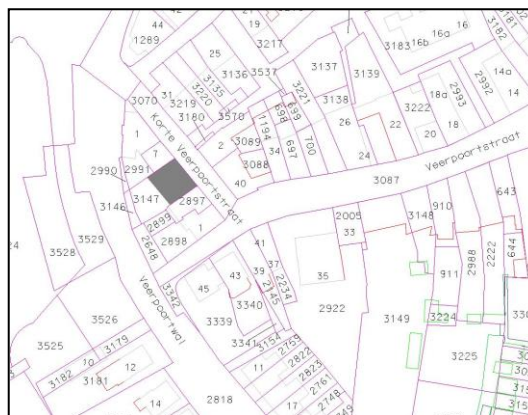
Monumentnummer : GM127

Straat : Korte Veerpoortstraat
Huisnummer : 5
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 BP

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 3147 en 3146

Naam object : ---
Bouwjaar : 1904
Architect : nb
Bouwstijl : eclecticisme
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 01-09-2014
Datum aanwijzing : 23-06-2015

Situering

Pand gelegen in de westelijke gevelwand van de Korte Veerpoortstraat in het noordelijk deel van de historische binnenstad van Doesburg. Het pand staat met voorgevel in de rooilijn, de achterzijde van het perceel grenst met een tuinmuur aan de Veerpoortwal.

Opbouw

Eénlaags pand op bijna vierkante plattegrond met een mansardekap en verhoogd middendeel. Het pand is deels onderkelderd, heeft een begane grond en een eerste verdieping onderdaks.

Historie

De Korte Veerpoortstraat maakt deel uit van de vroegste stadsuitleg uit de eerste helft van de dertiende eeuw. De Veerpoortwal en Koepoortwal volgen het tracé van de middeleeuwse stadsomwalling, die ondanks latere aanpassingen in de Tachtigjarige Oorlog niet meer voldeed en na 1606 in opdracht van prins Maurits werd vervangen. Deze vestingwerken zijn in 1672 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd. Tegenover de huizen Waterstraat 44 en Veerpoortwal 1 was de Veerpoort gelegen die vanuit de stad via de Korte Veerpoortstraat en Waterstraat werd bereikt. Na afwaardering van Doesburg tot vesting 2^e klasse in 1854 verrezen geleidelijk huizen op de wallen.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het gebouw is in 1904 gebouwd met bewaard gebleven delen van een voorganger uit de zeventiende eeuw. In 1906 is aan de achterzijde een werkplaats gebouwd, toegankelijk vanaf de Veerpoortwal, maar deze is vóór 1980 weer gesloopt. Vermoedelijk is in de jaren 1930 de werkplaats in de linker helft tot woning verbouwd en kwam de huidige keuken tot stand. In 1980 is in de tuin een kleine berging gebouwd. 1987 is een mogelijk in de jaren 1930 gebouwde dakkapel naar rechts uitgebreid.

Exterieur

Het huis heeft een symmetrische, gepleisterde voorgevel op een lage plint en voor het pand een ondiepe stoep van gele ijsselsteen. De gevel is voorzien van een verhoogde middenrisaliet die op de hoeken is voorzien van blokpilasters met afwisselend fijn en grof gebosseerde vlakken. Deze blokpilasters zijn ook op de hoeken van de gevel toegepast.

In de middenpartij is een dubbele entree, waarvan in het verleden de linker toegang is vervangen door een raam. Voor beide entrees is de stoep betegeld met achtzijdige tegels lichtgele cementtegels. Boven het raam en de paneeluur in het rechter vak zijn enkelruits bovenlichten boven een geprofileerd kalf toegepast. De openingen zijn afgesloten met gepleisterde segmentbogen met geboorte- en sluitstenen en verdiepte boogvullingen met witte, rode en zwarte verblendsteen in visgraatmotief. Ter hoogte van de kalven, wisseldorpels en bovendorpels van vensters en deuren zijn gepleisterde speklagen in het pleisterwerk aangebracht.

Op de verdieping van de middenbouw twee T-vensters met wisseldorpel en fraai geprofileerde, gepleisterde lekdorpels. Boven de vensters gepleisterde strekken. De risaliet heeft een plat dak en wordt aan de bovenzijde afgesloten met een rijk geprofileerde bakgoot op gesneden klossen.

De gevel aan weerszijden van de risaliet is voorzien van een venster met boven- en onderraam, gescheiden door een ongeprofileerd kalf (in 1990 nog een zogenaamd T-venster met wisseldorpel en schuifend onderraam met middenroede). Beide vensters zijn voorzien van luiken en hebben een gepleisterde segmentboog met gepleisterde geboortestenen en een lantaarntvormige sluitsteen. De boogvullingen zijn gebosseerd met in het midden een medaillon. De gevel wordt boven beide schuifvensters afgesloten

met een rijk geprofileerde bakgoot op gesneden klossen. De dakvlakken zijn belegd met roodgebakken oude Hollandse dakpannen, waarin aan elke zijde een modern dakraam is geplaatst.

Interieur

Kelder: de keuken aan de achterzijde links is onderkelderd en wordt bereikt via een paneeldeur aan het eind van de gang. Het trapgat achter de deur maakt duidelijk dat de kelder oorspronkelijk vanaf de andere kant toegankelijk was, getuige een gemetselde, bakstenen keldertrap die met een kwart naar links omhoog voert. De gepleisterde kelder is voorzien van een tongewelf evenwijdig aan de straat die is voorzien van vier steekgewelven, zodat de eerste indruk die van een kruisgewelf is. Aan de achterzijde zijn in de uitsparingen twee oude kelderlichten aanwezig, die aan de buitenzijde met bakstenen zijn ommetseld. Het pleisterwerk is op enkele plaatsen verdwenen zodat de bakstenen in het zicht zijn. Het gaat om met kalkmortel netjes in verband gemetselde bakstenen van ca. 25-26x12x6-6,5 centimeter, een formaat dat in combinatie met het gewelftype een zeventiende-eeuwse datering aannemelijk maakt. De kelder is voorzien van een bakstenen vloer.

Begane grond: De indeling bestaat uit een dubbele centrale, rechte gang naar achteren, waar in de voormalige linkergang de trap naar de verdieping is gesitueerd. Duidelijk is te zien dat de gekleurde tegelvloer onder de trap doorloopt. Deze is belegd met gele achzijdige cementtegels omgeven door zeszijdige steenrode en kleine vierkant zwarte cementtegels. Het geheel is met zwarte tegels omkaderd. De rechter gang is diagonaal belegd met vierkante tegels, bruin, oker en steenrood, afgewisseld met zwarte driehoekstegels, het geheel van een zwart kader voorzien. Deze gang heeft betegelde wanden met zwarte bovenrand en op regelmatige afstand een geometrisch motief als decoratie. Paneeldeuren geven toegang tot de verschillende vertrekken.

De gang geeft links voor middels een paneeldeur toegang tot een woonkamer, met aan de achterzijde een keuken, van elkaar gescheiden door een binnenpui. De woonkamer is geheel met schroten afgewerkt en wordt van daglicht voorzien door een schuifvenster, in het verleden zijn de ramen vervangen voor exemplaren met dubbele beglazing. Ter plaatse van de pui is een opstap van twee treden naar de keuken. Een deur met glas in roeden in het bovendeel geeft toegang tot de keuken. In het rechter deel van de pui is nu een raam met dezelfde roedenverdeling als in de deur aanwezig. Mogelijk was hier in het verleden de toegangsdeur naar de kelder gesitueerd.

De keuken wordt van daglicht voorzien door een hoog venster met vast kalf en klapraam in het bovendeel. De ruimte is afgewerkt met een vlak stucplafond met een eenvoudige, vlakke perklijst en voorzien van een terrazzo vloer met mee gegoten plinten. De ruimte is tot borsthoogte betegeld met lichtgele tegels en onder de bovenste tegelrij wat verlevendigd met een smalle zwarte tegelrand. Tegen de linker wand staat een hoge keukenschouw met een mantel van zwart marmeren platen, links een houten keukenkast met glasdeuren in roeden in het bovendeel en gesloten deurtjes in het onderdeel. Rechts van de schouw is een L-vormig aanrecht met granito werkblad voor het raam en met recent gemaakte kastdeuren van multiplex met houten knoppen onder het blad. De keuken is zeer waarschijnlijk in de jaren 1930 tot stand gekomen en aus einem Guss behouden gebleven.

In het rechter deel van de plattegrond is aan de voorzijde een kamer met vlak stucplafond dat door een schuifvenster in de voorgevel van daglicht wordt voorzien. Een secundaire tussenwand scheidt het vertrek van een kamer aan de achterzijde dat door een drielicht venster met gekleurd, geometrisch glas-in-lood in de bovenlichten van daglicht wordt voorzien. In het vertrek is de verdiepingsbalklaag in het zicht. Dit is een enkelvoudige balklaag, evenwijdig aan de straat georiënteerd, in tegenstelling tot de grote muurankers in de achtergevel die een balkrichting haaks op de gevels doet vermoeden. De betreffende muurankers zullen nog slechts de verwijzingen zijn naar de verdwenen oude balklaag.

Eerste verdieping: de trap voert naar een kleine overloop. Een deur geeft toegang tot een kleine bovenwoning links. Dit heeft een L-vormige keuken annex woonkamer aan de achterzijde en een slaapkamer aan de straatzijde. In beide vertrekken is de kapconstructie gedeeltelijk in het zicht en deze bestaat uit een grenen dekbalkgebint op sloffen met kreupele spanten en blokkeels voor afdracht van de spatkrachten. Het bovenste deel van de kap heeft een flauwere hoek in verband met de mansardekap. Dit deel is uitgevoerd als hangwerk. Op het geheel rusten gordingen. Aan de achterzijde is in het verleden ten behoeve van de dakopbouw het achterste spantbeen weggezaagd. De eenvoudige, enkelvoudige balklaag van het platte dak van de uitbouw toont een raveling van een verdwenen schoorsteenkanaal.

Vanuit de overloop voert een doorgang in een bakstenen tussenmuur naar het rechter deel van de zolder. Hier is het gebint geheel bewaard gebleven. Aan de straatzijde twee kamers, toegankelijk middels paneeldeuren. De linker kamer dateert behoudens ondergeschikte aanpassingen nog uit de periode 1904. De andere kamers zijn nieuw tot stand gekomen, de gebruikte paneeldeuren zijn van elders afkomstig.

Bouwdossiers

03-05-1904 bouwen van een woning en werkplaats voor B.J. Claus
06-03-1906 bouwen van een werkplaats
28-01-1980 bouwen van een berging
27-04-1987 uitbreiden van een dakkapel

Literatuur

Haans, F.A.C., C.J.B.P. Frank, *Beschrijving woonhuis Korte Veerpoortstraat 5 Doesburg*, 8-10-1990 (adviesnr. 172)

Waardering

Het pand dateert uit het begin van de twintigste eeuw en is op onderdelen gaaf bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de architectuur in combinatie met de ligging op de samenkomen van Veerpoortwal, Koepoortwal, Korte Veerpoortstraat, Waterstraat en Veerpoortdijk. Leidend zijn ook het goed bewaard gebleven casco met kelder uit de zeventiende eeuw, de ruimtelijke indeling op de begane grond en diverse onderdelen van de afwerking van het huis, zoals de behouden gebleven paneeldeuren met architraaflijsten en de keuken met schouw, kasten, aanrecht en tegelwerk.

Pand van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van een classicistisch vormgegeven huis daterend uit het begin van de twintigste eeuw met een oudere kern en vanwege het op onderdelen goed behouden gebleven interieur.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijzondere bijdrage aan en de ruimtelijke samenhang met de lokaal-topografische situatie.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van een woonhuis voor de middenklasse uit het begin van de twintigste eeuw.